

3. Конституція України. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2006. – 48 с.
4. Безух О. Проблеми захисту прав суб'єктів господарювання / Олександр Безух // Українське комерційне право. – 2007. – № 8. – С. 56-61.
5. Богданов Я. Проблеми захисту прав споживачів / Я.С. Богданов [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/> 4. Богданов. pdf. Взято з екрану: 17. 02. 2014.
6. Галянтич М. К. Господарське право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М. К. Галянтич, С. М. Грудницька, О. М. Міхатуліна та ін. – К.: МАУП, 2005. – 424 с.
7. Зверева О.В. Захист прав споживачів / О.В. Зверева. – Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 192 с.

Деркач Н.В.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)

*студентка V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету ім. В.Г.Короленка*

УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ: ПОНЯТТЯ ТА СКЛАД ЗЛОЧИНУ

Проблема кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків стала гострою з початком економічних перетворень в Україні, спрямованих на створення економіки ринкового типу, тобто з початку 90-х років. До 1993 року в Кримінальному Кодексі не було спеціальних норм про ухилення від сплати податків, відповідні діяння підлягали кваліфікації за статтями 87 та 165 КК. Уперше спеціальну норму про відповідальність за ухилення від сплати податків-ст.148.2 КК введено до Кодексу Законом від 26 січня 1993 року, а Законом України від 28 січня 1994 року вона викладена в новій редакції. Законом України від 5 лютого 1997 року було знову змінено редакцію цієї статті. Найбільш істотні зміни в регламентації питань кримінальної відповідальності за аналізовані посягання, запроваджені цим Законом, такі:

- 1) усунуто диференціацію кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів залежно від того, вчиняє такі діяння посадова особа суб'єкта підприємницької діяльності чи інший його працівник;
- 2) уніфіковано кримінальну відповідальність за ухилення від сплати всіляких видів платежів податків, зборів, інших обов'язкових платежів;
- 3) кримінальне законодавство не передбачає способів ухилення від сплати податків як обов'язкової ознаки складу злочину;
- 4) розширено перелік кваліфікуючих ознак цього делікту.

У диспозиції ст.212 КК - суспільно небезпечне діяння в складі аналізованого злочину (ухилення від сплати податків) лише названо, зміст

його не розкривається. Немає в диспозиції цієї статті і вказівки на способи ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів, за допомогою яких можна було б конкретизувати зміст такого діяння. Тому для з'ясування поняття ухилення від сплати слід звернутися до тлумачення відповідних термінів та спеціальних нормативних актів, що регламентують порядок сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів, з'ясувати як, тлумачиться аналогічне поняття в інших кримінально-правових нормах. Під ухиленням звичайно розуміють намагання не робити чого-небудь, не брати участь в чомусь, відсторонення від чогось, уникнення. Сплата податків, зборів, інших обов'язкових платежів передбачає вчинення активних дій - подання до відповідних органів податкових декларацій або інших документів, які є підставою визначення розміру суми, належної до сплати, а також подання до установ банку платіжних доручень на перерахування відповідних сум чи сплата їх готівкою. Ухилення від сплати слід відрізнити від простої несплати чи невчасної сплати обов'язкових платежів, коли має місце лише бездіяльність чи невчасне виконання діяння [4, с.49].

Звідси випливає, що ухилення від сплати як суспільно небезпечне діяння складається обов'язково з двох актів поведінки:

1) із дії чи бездіяльності, які засвідчують небажання особи виконувати покладений на неї обов'язок сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів - заниження чи приховування об'єкта оподаткування, що вчиняється завжди шляхом обману або зловживання довір'ям, полягає у фальсифікації документів, на підставі яких стягуються обов'язкові платежі до бюджетів чи до державних цільових фондів; зміна місця проживання; невиконання вимог про подання декларації про доходи тощо;

2) із бездіяльності-несплати належних сум готівкою чи неподання до установ банку платіжних доручень про перерахування відповідних сум. .

Об'єктом злочину є встановлений законодавством порядок оподаткування юридичних і фізичних осіб, який забезпечує за рахунок надходження податків, зборів та інших обов'язкових платежів формування доходної частини державного та місцевих бюджетів, а також державних цільових фондів. Предмет злочину - податки, збори, інші обов'язкові платежі, що входять в систему оподаткування і введені у встановленому законом порядку. Об'єктивна сторона злочину характеризується сукупністю трьох ознак: 1) діяння ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів, що входять до системи оподаткування; 2) суспільно небезпечні наслідки у вигляді фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у значних (ч. 1 ст. 212), великих (ч. 2 ст. 212) або особливо великих (ч. 3 ст. 212) розмірах; 3) причинний зв'язок між діянням і наслідками. Суб'єкт злочину спеціальний. Це: 1) службова особа підприємства, установи, організації незалежно від форми власності; 2) особа, яка займається підприємницькою діяльністю без створення юри-

дичної особи; 3) будь-яка інша особа, яка зобов'язана сплачувати податки, збори, інші обов'язкові платежі. Суб'єктивна сторона злочину характеризується умислом [4, с.51].

Невиконання чи неналежне виконання службовою особою юридичної особи-платника податків своїх службових обов'язків через несумлінне ставлення до них (неналежне ведення податкового обліку та звітності, помилки при обчисленні сум обов'язкових платежів, що підлягають сплаті до бюджетів чи державних цільових фондів, відсутність чи неналежне здійснення контролю за діяльністю працівників, які ведуть податковий облік та звітність), якщо це призвело до несплати юридичною особою податків, зборів, інших обов'язкових платежів, а їхня сума перевищує 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, за наявності інших передбачених законом підстав має кваліфікуватися за ст. 367. Кваліфікуючими ознаками злочину (ч. 2 ст. 212) є: 1) вчинення його за попередньою змовою групою осіб; 2) фактичне ненадходження коштів у великих розмірах. Під притягненням до кримінальної відповідальності слід розуміти певну стадію кримінального переслідування, а саме: винесення слідчим вмотивованої постанови про притягнення особи як обвинуваченого (ст. 130 КПК) і пред'явлення цій особі обвинувачення. [2, с.71]

Пеня це плата у вигляді відсотків, нарахованих на суму податкового боргу (без урахування пені), що стягується з платника податків у зв'язку з несвоєчасним погашенням податкового зобов'язання. Фінансова санкція (штрафна санкція) це плата у фіксованій сумі або у вигляді відсотків від суми податкового зобов'язання (без урахування пені та штрафних санкцій), яка стягується з платника податків у зв'язку з порушенням ним правил оподаткування, визначених відповідними законами.

Отже, злочини, що посягають на фінансову діяльність, були і досі залишаються проблемою великої складності для світового співтовариства і особливо для такої молоді та незалежної держави як Україна.

Література:

1. Конституція України. – К.: ТОВ, «Одісей», 2006. – 48 с.
2. Кримінальний процесуальний комплекс України : чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 1 квітня. 2013 р.: (ОФЦ. ТЕКСТ).– К.: ПАЛИ ВОДА А.В., 2013.– 328с. – (Кодекси України).
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Сидоренко Т. О. Сутність та ухилення від сплати податків / Т. О. Сидоренко // Гроші, фінанси і кредит. – 2010. – № 6. – С. 48–52.